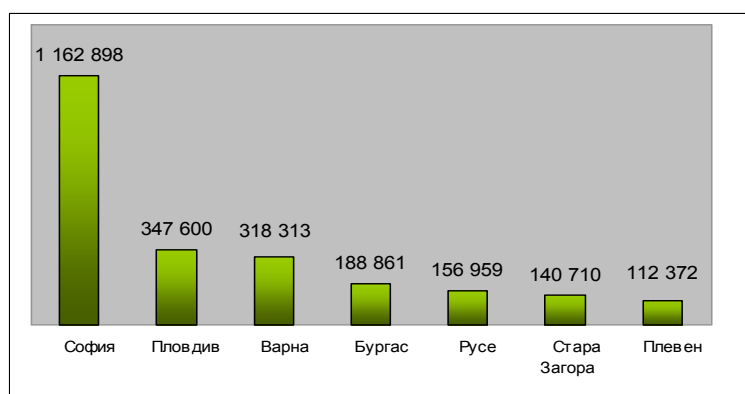

ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ ПРЕЗ 2008 ГОДИНА

Развитието на населението и протичащите демографски процеси в административно-териториалните единици на страната се определят от съществуващите основни демографски структури на населението в тях, естественото и механично движение на населението и промените в териториалното деление на страната. Силно влияние оказва също икономическото и социалното развитие на регионите и населените места.

1. Териториално разпределение на населението

Броят на населените места в България в края на 2008 г. е 5 304, от които 253 са градове и 5 051 села. От общото население на страната към 31.12.2008 г. – 7 606 551 души, близо 71% живее в градовете, а 29% - в селата. С население над 100 хил. души са 7 града на страната. В 144 населени места няма население.

Брой на населението в градовете с население над 100 хил. души

Административно-териториалното деление на страната включва 28 области и 264 общини. За статистически цели са обособени и 6 района в страната.

Близо половината от населението на страната живее в Югозападния район и в Южния централен район с население съответно 2 115 (28%) и 1 538 хил. души (20%). Югоизточният и Североизточният район са следващите по брой на населението, като в тях живеят съответно 1 122 хил. и 991 хил. души, или общо за двата района 28% от населението. Северният централен район и Северозападният район имат съответно 924 хил. и 916 хил. души, или по 12% от населението на страната.

Най-малката по брой на население е област Видин, в която живеят 110 хил. души, или 1.5% от населението на страната, а най-голямата е област София (столица) - 1 247 хил. души (16.4%). В 14 области населението е под 200 хил. души, или общо 27% от населението на страната. С брой на населението от 200 хил. до 300 хил. души са 8 области, които обхващат 27% от населението на страната. Шест са областите с население над 300 хил. души, като в две от тях - София (столица) и Пловдив, живее общо една четвърт от населението на страната. Трета по брой на населението е област Варна с население 463 хил. души, а непосредствено след нея се нарежда област Бургас с 421 хил. души. Следващи са областите Стара Загора (353 хил. души) и Благоевград (329 хил. души).

Големи са различията и в броя на населението по общини. В шест общини то е под 2 хил. души. Това са най-малките общини - Трекляно, Чавдар, Антон, Челопеч, Бойница, Маджарово - и тяхното население общо е близо 10 хил. души. С население от 2 до 20 хил. души са 173 общини, като в тях живеят 1 616 хил. души, или 21% от населението на страната. На територията на 54 общини с население от 20 до 50 хил.

души живеят 20% от цялото население (1 553 хил. души). По-малък е броят на общините с население между 50 и 100 хил. души. Те са 21, а общото им население е 1 470 хил. души, или 19.3% от населението на страната. Само 6 общини имат население между 100 и 200 хиляди с общ брой 832 хил. души, което е близо 11% от общото население. Най-големите общини в страната са тези с центрове градовете София - 1 247 хил. (16.4%), Пловдив - 348 хил. (4.6%), Варна - 327 хил. (4.3%), и Бургас - 205 хил. души (2.7%). Големината на тези общини се определя изцяло от броя на населението в градовете, които са техни административни центрове.

2. Възрастова структура на населението

Общата тенденция на остаряване на населението води до промени в неговата основна възрастова структура - разпределение на населението под, във и над трудоспособна възраст.

От общото население на страната 63.2% са в трудоспособна възраст. В 16 от областите тази категория население е под този относителен дял, като най-нисък е в областите Видин, Монтана, Ловеч, Плевен и Габрово - под 60%. С най-висок относителен дял на лицата в трудоспособна възраст са областите София(столица) (67%), Смолян (66%), Благоевград, Варна, Бургас и Кърджали (около 65%).

С най-висок относителен дял на младото население до 16 години (над общия за страната - 14.5%) са 13 области с водещи Сливен - 18.6%, и Търговище - 16.2%. В осем от областите този дял е между 14.9 и 15.9%. В две области (Ловеч и Силистра) той е равен на дела за страната. В останалите области този показател е под средния за страната, като най-нисък е в Перник (12%), Габрово (12.5%), Велико Търново (12.7%) и Кюстендил (12.8%).

Общият относителен дял на населението над трудоспособна възраст за страната е 22.4%. В сравнение с него с най-висок относителен дял на това население са областите Плевен, Кюстендил, Перник, Ловеч, Габрово, Монтана, Враца и Видин - по реда на нарастването от 26% до 30%. В тринадесет области относителният дял на населението до 16 години е под средния за страната, а най-малък е в Благоевград, София (столица), Кърджали, Варна и Бургас - между 19 и 20%.

3. Естествено движение на населението

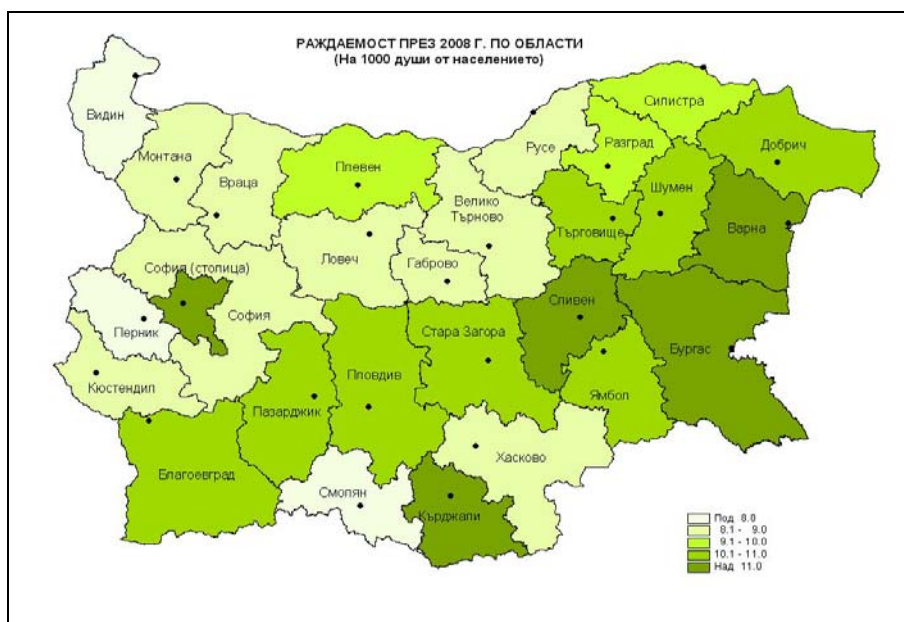
В сравнение със средното равнище на раждаемостта за страната (10.2‰ и общо 77 712 живородени деца) най-висока е раждаемостта в Североизточния и в Югоизточния район на страната - 11.2 ‰, а така също и в Югозападния район - 10.6‰. Раждаемостта е най-ниска в Северозападния район - 8.7‰.

Статистически райони	Население към 31.12. брой	Раждаемост ‰	Смъртност ‰	Естествен прираст ‰	Механичен прираст ‰
Общо за страната	7 606 551	10.2	14.5	-4.3	-0.1
Северозападен	916 054	8.7	18.5	-9.8	-5.2
Северен централен	924 273	8.8	15.7	-6.9	-1.4
Североизточен	991 471	11.2	13.7	-2.5	1.9
Югоизточен	1 121 569	11.2	14.4	-3.2	-0.8
Югозападен	2 115 042	10.6	13.2	-2.6	2.8
Южен централен	1 538 142	9.9	13.7	-3.8	-1.2

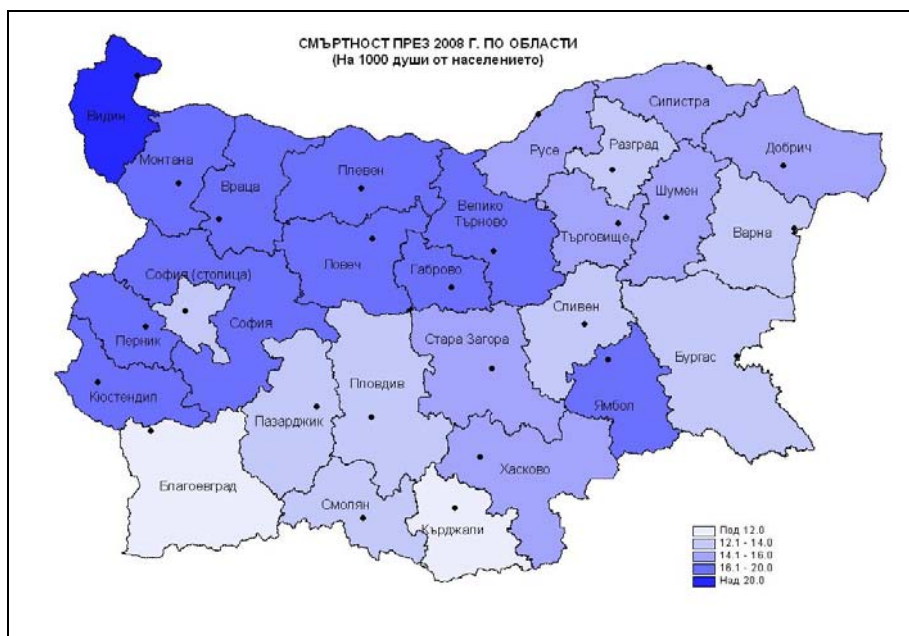
Коефициенти за естествено и механично движение на населението по статистически райони през 2008 година

С най-висока раждаемост са областите Сливен - 13.2‰, Варна - 12.2‰, Бургас - 11.7‰, София (столица) - 11.6‰ и Кърджали - 11.3‰. С най-ниска раждаемост през 2008 г. са областите Видин и Смолян, където тя е съответно 7.3 и 7.8‰.

Коефициентът на раждаемост се увеличава в сравнение с предходната година, като това увеличение е най-голямо в областите Плевен и Разград - с 0.9‰, и София (столица) - с 0.8‰. Намаление на раждаемостта с 0.2 - 0.3‰ има в областите Смолян, София и Хасково.

Равнището на смъртността в отделните статистически райони варира между 13.2‰ за Югозападния район до 18.5‰ за Северозападния район. С по-високо равнище от средното за страната (14.5‰) е този показател за Северния централен район - 15.7‰, а в останалите то е равно или по-ниско от това за страната.

Сред всички административни области в страната с най-висока смъртност се отличават областите Видин (21.8‰) и Монтана (19.4‰), а с най-ниска - областите Благоевград и Кърджали: съответно 11.5 и 11.7‰. Под тези за страната са стойностите на коефициента на смъртност още и в областите Смолян, София (столица), Варна, Бургас, Пазарджик, Пловдив и Разград - между 12.2 и 13.9‰.

Коефициентът на обща смъртност е намалял в сравнение с 2008 г. в по-голямата част от областите. Изключение правят Габрово, Кърджали, Перник, Сливен, Шумен и Ямбол, в които има слабо увеличение на смъртността с 0.3‰. По-голямо е увеличението в област Велико Търново - с 0.8‰.

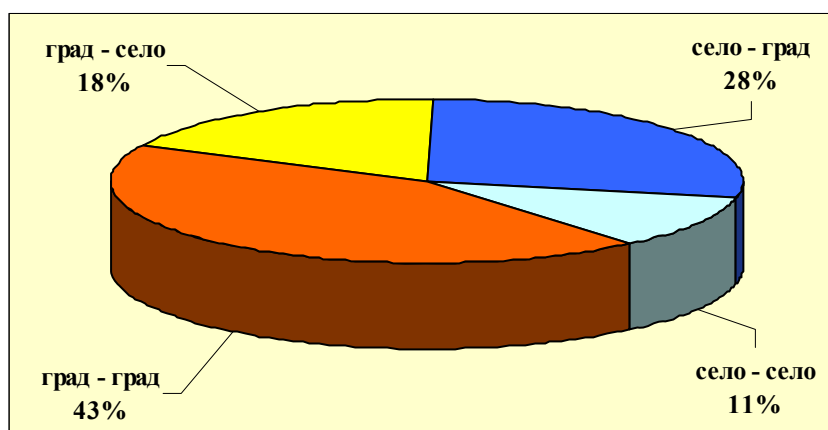
С най-ниска детска смъртност са областите Смолян (4.0‰), София (столица) (4.8‰), Габрово (5.6‰), Разград (6.2‰), Враца (6.3‰), Русе (6.4‰) и Кюстендил (6.6‰). Този показател е по-нисък от средния за страната и в областите Ловеч (7.2‰) и Варна (7.5‰). В областите Благоевград и Стара Загора детската смъртност е близка до тази за страната, а за всички останали този показател е по-висок. Най-висок коефициент на детска смъртност е регистриран в областите Търговище (16.1‰), Шумен (15.2‰), Ямбол (12.6‰) и Монтана (12.4‰).

Както общо за страната, така и за отделните райони за планиране и областите е характерен отрицателен естествен прираст. Коефициентът на естествен прираст по абсолютна стойност е най-нисък в Североизточния (-2.5‰) и Югозападния район (-2.6‰), а най-висок - в Северозападния район (-9.8‰).

С най-малки по абсолютна стойност коефициенти на отрицателен естествен прираст (под минус 1.0‰) са областите Варна, София (столица), Кърджали, Благоевград и Сливен. В седем от областите коефициентът на естествен прираст е между -1.0‰ и средния коефициент за страната (-4.3‰). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен прираст са областите Видин и Монтана, в които отрицателният естествен прираст достига съответно -14.5‰ и -10.9‰. Във всички останали области коефициентът на естествен прираст е под минус 10‰, но над равнището за страната.

4. Механично движение на населението

През 2008 г. 120 хил. души са променили своя настоящ адрес в рамките на страната. Най-голямо териториално движение има по направлението “град – град” (43%). Значително по-малки по брой и относителен дял са миграционните потоци по направлението “село - село” (11%). Броят на преселилите се от селата в градовете е по-голям (28%), отколкото в обратното направление - “град - село” (18%).

Структура на миграционните потоци в страната през 2008 година

От градовете през 2008 г. общо се изселват 75 573 души и в същото време се заселват 86 291 души. За селата тези данни са съответно 46 647 и 35 053 души. В резултат на механичното движение населението в градовете се увеличава с над 11 хил. души за сметка на това в селата.

Сред областите с най-голям механичен прираст през тази година е София (столица), в резултат на което населението на столицата се увеличава със 7 075 души. След нея се нарежда област Варна с 3 804 души. С положително миграционно салдо са и областите Бургас (1 457), Пловдив (1 432) и Велико Търново (946 души). В

резултат на миграцията най-много намалява населението в област Плевен - с 1 154 души, Монтана - 1 136, Враца -1 118 и Смолян -1 103. Този баланс се дължи преди всичко на вътрешната миграция, тъй като официално отчетената външна миграция оказва несъществено влияние върху броя на населението в регионален аспект.

В резултат на естественото и механичното движение на населението в края на 2008 г. във всички области на страната, с изключение на София (столица), Варна и Бургас, населението намалява, което е обща тенденция за развитието на броя на населението в страната. В тези три области увеличението на населението се дължи изцяло на техния положителен механичен прираст. Положителен механичен прираст има и в областите Пловдив и Велико Търново, но при тях не се увеличава населението, тъй като стойността на отрицателния естествен прираст е по-голяма от тази на положителния механичен прираст.

По-подробни статистически данни за населението и демографските процеси са публикувани в интернет сайта на Националния статистически институт:
<http://www.nsi.bg/Population/Population.htm>